BARNAFRID – NATIONELLT CENTRUM FÖR KUNSKAP OM VÅLD MOT BARN

RAPPORT

Barn i skyddat boende

En behovsanalys av självskattad kunskap och upplevda utvecklingsbehov inom socialtjänst och skyddat boende

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Förord

Nationellt kunskapscentrum Barnafrid vid Linköpings universitet har i uppdrag att samla och sprida kunskap om barn, unga och våld. Inom ramen för ett av Barnafrids regeringsuppdrag om att stärka barns rättigheter i skyddat boende har denna behovsanalys tagits fram.

Arbetet med att stärka barns rättigheter i skyddat boende har under de senaste åren fått ökat fokus, inte minst genom reformen av skyddat boende som trädde i kraft den 1 april 2024. Reformen innebär viktiga steg för att tydliggöra barns ställning som egna rättighetsbärare och ställer samtidigt nya krav på verksamheter som möter barn inför, under och efter vistelse i skyddat boende.

Mot denna bakgrund har Barnafrid genomfört denna behovsanalys. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag som synliggör respondenternas självskattade kunskap, erfarenheter och upplevda utvecklingsbehov i arbetet med barn i skyddat boende. Analysen utgör ett första steg i utvecklingen av ett nationellt utbildningsspår inom Barnafrids riktade arbetsplatsutbildningar, så kallade gruppspår, och har använts för att identifiera vilka områden som bör prioriteras i det fortsatta arbetet.

Resultaten ska inte förstås som en bedömning av verksamheternas faktiska kompetens eller kvalitet, utan som en beskrivning av hur respondenterna själva uppfattar sina kunskaper, styrkor och behov av fortsatt utveckling. Behovsanalysen ger därmed en bild av vilka frågor som upplevs som särskilt angelägna i verksamheterna och vilka områden som efterfrågar ytterligare stöd, fördjupning eller gemensam reflektion.

Ambitionen är att rapporten ska bidra till det fortsatta utvecklingsarbetet inom Barnafrid och utgöra ett underlag för utformningen av utbildningsinsatser. Samtidigt hoppas vi att resultaten kan vara av intresse även för kommuner, skyddade boenden, myndigheter, civilsamhällesaktörer och andra som arbetar för att stärka barns rättigheter och förbättra stödet till barn före, under och efter vistelse i skyddat boende.

Vi vill rikta ett stort tack till alla som har bidragit till denna rapport:

Tack till de respondenter inom socialtjänsten som har besvarat enkäten. Era erfarenheter har varit avgörande för att belysa både självskattad kunskap och de praktiska utmaningar som beskrivs i handläggnings-, bedömnings- och uppföljningsarbetet. Vi vill också tacka respondenter inom skyddat boende som har deltagit i enkäten. Era perspektiv har bidragit med viktig kunskap om barns situation och behov, såsom de framträder i det dagliga arbetet på skyddat boende. Vidare vill vi tacka representanter från civilsamhälle, kommun, akademi och myndigheter som genom dialogmöten, intervjuer och erfarenhetsutbyte har bidragit med värdefulla perspektiv på arbetet med barn i eller på väg till skyddat boende. Slutligen vill vi tacka den referensgrupp som under hösten 2025 har bistått Barnafrid och Socialstyrelsen med kunskap och perspektiv som har varit betydelsefulla för analysen.

Rapporten har författats av Natalie Söderlind och Ana-Dolori Marinović, utredare vid Barnafrid, Linköpings universitet, med utgångspunkt från tidigare enkätundersökning och sammanställning genomförd av Lovisa Granath, utredare vid Barnafrid.

Under rapportskrivandet har Microsoft Copilot Premium (Linköpings universitet) använts som stöd för att strukturera information och skapa en lättläst text enligt Myndigheternas skrivregler.

Linköping, September 2026

Innehåll

Förord 1
Sammanfattning 4
Rekommendationer 5
Bakgrund 6
Uppdraget 7
Metod 8
Datainsamling 8
Urval och respondenter - enkät 8
Resultat 11
Skyddat boende 11
Socialtjänsten 18
Diskussion och analys 25
Samlad analys av resultaten 25
Avslutande reflektioner 31
Rättsliga källor 32
Bilaga 1. Underlag till behovsanalysen 33

Sammanfattning

Denna rapport redovisar en behovsanalys som genomförts inom ramen för Barnafrids regeringsuppdrag om att stärka barns rättigheter i skyddat boende. Syftet är att skapa ett kunskapsunderlag för utvecklingen av ett nationellt utbildningsspår för yrkesverksamma som arbetar med barn i skyddat boende. Rapporten ska förstås som ett första steg för att identifiera respondenternas självskattade kunskap, erfarenheter, bedömningar av arbetssätt, samverkan samt upplevda utvecklingsbehov.

Analysen baseras på en webbaserad enkät som besvarades av 103 respondenter, varav 68 från socialtjänsten och 35 från skyddat boende. Datainsamlingen genomfördes under perioden 8 oktober till 31 oktober 2025. Enkätsvaren har kompletterats med minnesanteckningar från dialogmöten samt intervjumaterial från kommuner som Socialstyrelsen samlat in. Resultaten är indikativa och ska inte förstås som en mätning av faktisk kompetens eller kvalitet i verksamheterna, utan som en beskrivning av respondenternas egna skattningar, erfarenheter och bedömningar.

Resultaten visar att respondenterna inom både socialtjänst och skyddat boende i hög utsträckning uppfattar att ett barnrättsperspektiv genomsyrar arbetet. Samtidigt framträder, i fritextsvar och kompletterande underlag, variation i hur perspektivet beskrivs omsättas i praktiken och i arbetssätt.

Respondenterna skattar generellt sin kunskap som hög inom flera områden som ligger nära det dagliga arbetet med barn i skyddat boende, exempelvis barnkonventionen, säkerhetsplanering, skyddade personuppgifter, orosanmälan och anpassning av information utifrån barnets ålder och mognad. Lägre självskattad kunskap framkommer inom områden som rör andra aktörers ansvar och uppdrag, exempelvis hälso- och sjukvård, rättsväsende, samverkan och frågor om umgänge. Även gängrelaterat våld samt exploatering och människohandel är områden där respondenterna rapporterar lägre självskattad kunskap. I rapportens analys tolkas dessa lägre skattningar, tillsammans med fritextsvar och kompletterande underlag, som upplevda utvecklingsbehov ur respondenternas perspektiv.

Rekommendationer

Rekommendationerna bygger på den samlade analysen av enkätresultaten, fritextsvaren samt kompletterande dialogmöten och intervjumaterial. Utifrån denna analys rekommenderas att det kommande utbildningsupplägget särskilt fokuserar på följande områden:

1. **Fördjupa kunskapen inom områden där respondenterna rapporterar lägre självskattad kunskap**, såsom gängrelaterat våld, exploatering och människohandel.
2. **Främja samverkan och samarbete mellan socialtjänst och skyddat boende**, särskilt i arbetet kring gemensamma ärenden, genom att bidra till ökad samsyn kring roller, ansvar, informationsutbyte och samordning av insatser kring barnet.
3. **Främja samverkan med andra berörda aktörer**, särskilt hälso- och sjukvård, rättsväsende och skola, genom att bidra till en ökad förståelse för olika uppdrag, ansvar och samverkansformer kring barnet.
4. **Utveckla stöd för tillämpning av lagstiftning och handläggning** i frågor som rör exempelvis umgänge, skyddsbedömningar och andra situationer där olika rättigheter, perspektiv eller intressen behöver vägas samman.
5. **Utforma kunskaps- och utbildningsinsatser med tydlig pedagogisk progression**, där fokus ligger på att utveckla förmågan att tillämpa, analysera och värdera kunskap i arbetet med barn och unga.

Bakgrund

Den 1 april 2024 trädde reformen av skyddat boende i kraft med syfte att förbättra skyddet för och stödet till personer i skyddat boende samt att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas där.[1] En central del av reformen är lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende (LSB).[2] som bland annat innebär att barn i vissa fall kan placeras i skyddat boende utan vårdnadshavares samtycke.[3]

Genom reformen regleras skyddat boende som en boendeinsats inom socialtjänstlagstiftningen.[4] Verksamheter som bedriver skyddat boende omfattas av krav på tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt av tillsyn enligt socialtjänstlagen.[5] För barn innebär reformen en principiell förändring av deras rättsliga ställning. Barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare ska inte längre betraktas som medföljande, utan som egna rättighetsbärare med rätt till skydd, stöd och delaktighet.[6] Varje barn ska bedömas individuellt och beviljas insatsen utifrån sitt eget behov.[7]

För socialtjänsten medför detta krav på barnspecifika bedömningar, beslut, uppföljning och samordning av insatser. För skyddade boenden innebär det krav på systematiska arbetssätt och ett barnanpassat genomförande av insatsen. Reformen aktualiserar samtidigt frågor om ansvarsfördelning och samverkan mellan olika aktörer, däribland socialtjänst, skyddade boenden och andra verksamheter som möter barnet.

De förändrade krav som följer av reformen ställer också ökade krav på kunskap om barns rättigheter, barns våldsutsatthet och hur ett barnrättsperspektiv kan omsättas i praktiken. Mot denna bakgrund finns ett behov av att fördjupa förståelsen för vilka

[1] Prop. 2023/24:31, *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*, s. 1.
[2] Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.
[3] Prop. 2023/24:31, s. 1, 43–45.
[4] Lag (2024:85) om ändring i socialtjänstlagen (2001:453), 6 kap. 1 a §; prop. 2023/24:31, s. 1, 14.
[5] Prop. 2023/24:31, s. 1, 22; lag (2024:85), nya bestämmelser om tillståndsplikt i 13 kap. socialtjänstlagen.
[6] Prop. 2023/24:31, s. 1, 15–16.
[7] Prop. 2023/24:31, s. 16; lag (2024:85), 6 kap. 6 d § socialtjänstlagen; lag (2024:79), 3 kap. 1 §.

kunskaps- och utvecklingsbehov som finns i verksamheter som möter barn i skyddat boende.

Uppdraget

Barnafrids uppdrag är att samla, utveckla och sprida kunskap om barn, unga och våld. I detta ingår också att stärka barnrättsperspektivet i verksamheter som möter barn och unga i skyddat boende genom exempelvis kunskapsstöd, utbildning och utveckling av andra former av praktiskt användbara verktyg. Arbetet med barn i eller på väg till skyddat boende ligger nära kärnan i detta uppdrag. Reformen av skyddat boende har ytterligare tydliggjort behovet av kunskap och metodstöd i frågor som rör barns rättigheter, barns våldsutsatthet och hur ett barnrättsperspektiv kan omsättas i praktiken. Reformen ställer nya krav på både socialtjänst och skyddade boenden, och pekar på behov av riktade insatser för kompetensutveckling.

Mot denna bakgrund har Barnafrid, inom ramen för sitt grunduppdrag samt inom regeringsuppdraget om att stärka barns rättigheter i skyddat boende, initierat utvecklingen av ett digitalt utbildningsupplägg – ett så kallat gruppspår – med fokus på barnrättsperspektiv i skyddat boende. För att säkerställa att utbildningen utgår från faktiska behov har denna behovsanalys genomförts. Analysen baseras på enkätdata riktad till yrkesverksamma inom socialtjänst och skyddat boende, kompletterad med intervjuer och dialogmöten med aktörer inom området.

Behovsanalysen har två funktioner: dels att utgöra underlag för utvecklingen av gruppspåret, dels att ge en samlad bild av respondenternas självskattade kunskap och upplevda utvecklingsbehov i verksamheter som möter barn i skyddat boende.

Metod

Datainsamling

Denna behovsanalys baseras på en webbaserad enkät riktad till yrkesverksamma inom socialtjänsten samt skyddat boende. Datainsamlingen genomfördes under perioden 8 oktober till 31 oktober 2025.

Enkäten distribuerades genom riktade utskick till relevanta arbetsgrupper inom socialtjänst och skyddat boende samt genom öppen spridning via Barnafrids sociala mediekanaler. Datainsamlingen byggde därmed på både riktad rekrytering och självrekrytering, där deltagare själva valde att besvara enkäten efter att ha tagit del av information om undersökningen.

Utöver enkäten har analysen kompletterats med två typer av underlag. Dels har minnesanteckningar från dialogmöten med myndigheter, civilsamhälle, utbildningsaktörer och andra verksamheter inom området använts för att fördjupa och nyansera tolkningen av resultaten. Barnafrid har även fått ta del av Socialstyrelsens intervjumaterial från kommuner, vilket utgör en separat källa som Socialstyrelsen samlat in inom ramen för deras arbete. En översikt över de kompletterande underlag som använts presenteras i Bilaga 1. Underlag till behovsanalysen**.**

Dessa underlag har använts som ett fördjupande stöd i analysen, men utgör inte en del av enkätundersökningen och redovisas inte som separata resultat.

Svarsfrekvens har inte kunnat beräknas eftersom målgruppens storlek och distributionens räckvidd inte kunde fastställas.

Urval och respondenter - enkät

Totalt inkom 103 svar i enkäten som inkluderades. Av de analyserade svaren kom 68 från socialtjänsten och 35 från skyddat boende. Urvalet är inte statistiskt representativt utan baseras på frivilligt deltagande, vilket innebär att resultaten speglar erfarenheter och bedömningar hos dem som valt att besvara enkäten.

Urvalet kan beskrivas som strategiskt och delvis självrekryterat, där yrkesverksamma inom målgruppen nåddes via nätverk, sociala medier och riktade utskick, och själva valde att delta efter att ha tagit del av information om enkäten.

Etiska överväganden och anonymitet

Inför och i samband med datainsamlingen gjordes etiska överväganden. Respondenterna informerades om syftet med enkäten samt att deltagandet var frivilligt. Inga personuppgifter samlades in i enkätundersökningen. All data har analyserats och redovisats på gruppnivå. Arbetet har genomförts som en behovsanalys och kunskapssammanställning. Även om ingen extern vetenskaplig granskning har genomförts har etiska hänsyn tagits i hela processen, särskilt avseende anonymitet och återgivning av fritextsvar.

Analys

De kvantitativa frågorna har analyserats genom sammanställning av svarsfördelningar och beräkning av medelvärden. Svar från socialtjänst respektive skyddat boende har analyserats separat för att möjliggöra jämförelser mellan grupperna. Fritextsvar har analyserats genom kvalitativ innehållsanalys, där svaren kodats och sammanförts i återkommande teman och kategorier i syfte att identifiera mönster och centrala utvecklingsområden.

Beräkning och tolkning av medelvärden

För att komplettera den samlade redovisningen av självskattad kunskap redovisas medelvärden för respektive område och våldsform. Medelvärdena har beräknats utifrån respondenternas skattningar på en femgradig skala, där 1 motsvarar mycket stort behov av mer kunskap och 5 motsvarar mycket god självskattad kunskap, det vill säga inget upplevt behov av ytterligare utveckling.

Medelvärdet ger en övergripande indikation på hur respondenterna sammantaget bedömer sin egen kunskap inom ett visst område. Eftersom skalan är ordinal bör medelvärdena dock tolkas med försiktighet och alltid sättas i relation till svarsfördelningen och fritextsvaren.

För att möjliggöra en samlad redovisning har medelvärdena använts som stöd för att beskriva nivåer av självskattad kunskap. Resultaten har kategoriserats i nivåerna hög, relativt hög, medel och låg–medel. Som vägledning motsvarar hög självskattad kunskap i regel medelvärden över cirka 4,1, relativt hög självskattad kunskap omkring 3,8–4,0 och medel omkring 3,5–3,7. Lägre nivåer speglar lägre självskattad kunskap och/eller att fler respondenter uppger behov av kunskapsutveckling. Indelningen ska ses som ett analytiskt stöd och inte som en exakt klassificering av faktisk kunskap eller kvalitet i arbetet.

Begränsningar

Resultaten baseras på självskattade uppgifter, fritextsvar och upplevda utvecklingsbehov. Det innebär att de speglar respondenternas bedömningar av den egna kunskapen och erfarenheter från arbetet, snarare än en objektiv mätning av faktisk kunskap, kompetens, förmåga eller kvalitet i arbetet. Antalet svarande är relativt begränsat och den geografiska spridningen ojämn, vilket innebär att resultaten bör tolkas med viss försiktighet ur ett nationellt perspektiv. Resultaten ska därför förstås som indikativa och användas för att identifiera övergripande mönster och utvecklingsbehov.

Medelvärden har beräknats på en ordinalskala (1–5) där skalsteg inte nödvändigtvis representerar lika stora skillnader i upplevd kunskap. Detta är en vanlig metod i behovsanalyser för att ge en övergripande bild, men resultaten bör alltid tolkas tillsammans med svarsfördelningar och ses som indikativa snarare än exakta mått.

De kompletterande underlagen (dialogmöten och intervjumaterial, se Bilaga 1) speglar inte nödvändigtvis hela landet eller alla verksamhetstyper, utan används som fördjupning av enkätens resultat.

Generativ AI har använts som ett stöd i delar av skriv- och redigeringsprocessen. Användningen har begränsats till språklig bearbetning och strukturering av text. Analys, resultat och slutsatser har utarbetats och kvalitetssäkrats av rapportens författare.

Resultat

I detta kapitel presenteras resultaten från enkätundersökningen. Först redovisas resultaten för respondenter inom skyddat boende och därefter för respondenter inom socialtjänsten, i syfte att möjliggöra jämförelser mellan grupperna. Resultaten bygger på respondenternas egna skattningar, erfarenheter och bedömningar. Vissa frågor avser respondenternas självskattade kunskap och upplevda utvecklingsbehov, medan andra avser deras uppfattningar om arbetssätt, samverkan och verksamhetens arbete med barns rättigheter. Svaren ska därför förstås som individuella bedömningar och inte som beskrivningar av verksamheternas faktiska kompetens, kvalitet eller samlade kunskapsnivå.

Skyddat boende

Enkäten besvarades av totalt 35 respondenter verksamma inom skyddat boende. Av dessa arbetade majoriteten inom ideell verksamhet (n = 20), följt av kommunal verksamhet (n = 7) och privata bolag (n = 6). En respondent angav annan verksamhetsform.

Respondenterna representerar en bredd av olika roller inom skyddat boende. Den största gruppen utgörs av chefer (28,6 procent), följt av boendepersonal (22,9 procent) och personer i andra funktioner (20 procent). Vidare utgör samordnare (17,1 procent) och kuratorer eller samtalsbehandlare (11,4 procent) en mindre andel av respondenterna.

De respondenter som angivit annan roll återfinns främst inom funktioner med särskilt ansvar för barn, såsom barnsamordnare och barnansvariga, men även kombinerade roller och familjehem förekommer.

Geografisk spridning

Bland de 35 respondenter som arbetar vid skyddade boenden representeras verksamheter från 15 av Sveriges 21 län, vilket innebär att svar har inkommit från flera delar av landet. Respondenter återfinns i såväl södra, mellersta som norra Sverige, men svaren är ojämnt fördelade mellan länen. Störst representation finns

från Skåne län, följt av Stockholms län och Örebro län, medan flera län representeras av endast enstaka respondenter.

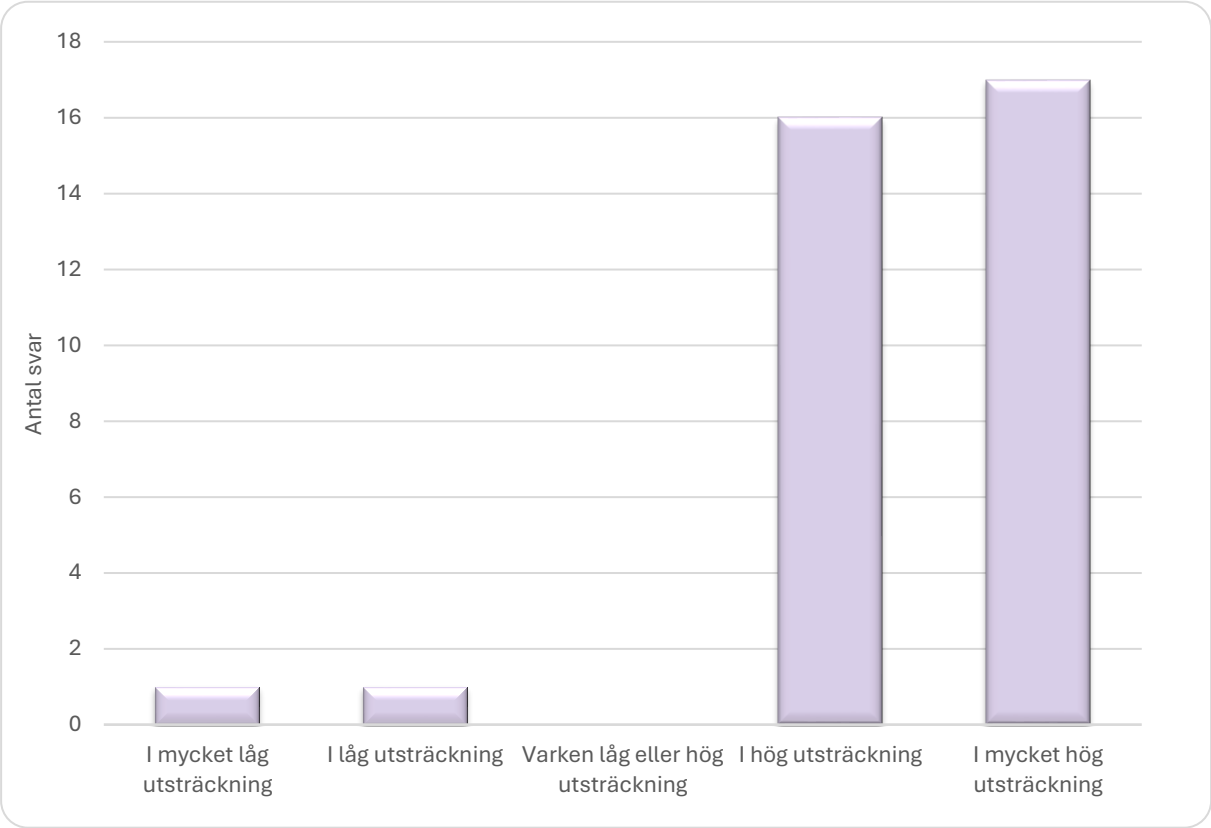
Resultaten bör därför tolkas med försiktighet ur ett nationellt perspektiv. Med hänsyn till det begränsade antalet respondenter och för att värna anonymiteten redovisas inte samtliga län i detalj. I stället presenteras resultaten med fokus på övergripande mönster och upplevda utvecklingsområden.

Barnrättsperspektiv och arbetssätt

En majoritet av respondenterna uppger att det skyddade boendet i hög eller mycket hög utsträckning genomsyras av ett barnrättsperspektiv (se figur 1). Totalt anger 94 procent (n = 33) detta, varav 48,6 procent (n = 17) i mycket hög utsträckning och 45,7 procent (n = 16) i hög utsträckning. Detta resultat avser respondenternas bedömning av verksamhetens arbetssätt och barnrättsperspektiv, inte deras självskattade kunskap.

En mindre andel, totalt 5,8 procent (n = 2), uppger att barnrättsperspektivet genomsyrar verksamheten i låg eller mycket låg utsträckning. Inga respondenter har valt det neutrala svarsalternativet.

Figur 1. Uppfattning om i vilken utsträckning det skyddade boendet genomsyras av ett barnrättsperspektiv – skyddat boende (n = 35)

Figuren visar att en tydlig majoritet av respondenterna anger hög eller mycket hög utsträckning.

Fritextsvaren visar att barnrättsperspektivet beskrivs som en utgångspunkt i verksamheternas arbete. Barn beskrivs som egna rättighetsbärare, och perspektivet kommer till uttryck i både arbetssätt och organisatoriska lösningar. I svaren beskrivs även situationer där tillämpningen av barnrättsperspektivet aktualiserar svåra avvägningar, särskilt när barns behov behöver hanteras i relation till vuxnas behov eller till säkerhetsaspekter.

Från struktur till praktik

Fritextsvaren visar att arbetet med barnrättsperspektivet beskrivs som integrerat i verksamheternas strukturer, bland annat genom rutiner, dokumentation, särskilda funktioner och metodstöd. I svaren lyfts barns delaktighet, där samtal, aktiviteter och uppföljning beskrivs som sätt att synliggöra barnets perspektiv.

På individnivå beskrivs arbetssätt där barnets behov kartläggs fortlöpande och används som underlag för insatser som rör stöd, skydd och vardagsliv. I svaren nämns individuella kontaktpersoner och anpassade arbetssätt i relation till kontinuitet och barns delaktighet.

Fritextsvaren visar även att det finns variation i hur detta arbete beskrivs som organiserat och genomfört i praktiken, särskilt när det gäller graden av systematik.

Att säkerställa barns rättigheter i praktiken

Arbetet med att säkerställa barns rättigheter beskrivs som brett och mångfacetterat. Verksamheterna arbetar med flera rättighetsområden, såsom skydd, utbildning, hälso- och sjukvård, stöd och fritid. Arbetet präglas ofta av ett systematiskt angreppssätt med kartläggning, planering och uppföljning.

Fritextsvaren visar att barns delaktighet och rätten till utbildning ofta nämns i beskrivningarna av arbetet. Fritextsvaren innehåller beskrivningar av samverkan med skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst i arbetet med barns rättigheter.

Samtidigt identifieras återkommande utmaningar, bland annat kopplade till resurser, tillgång till insatser och praktiska hinder. Barns möjligheter till delaktighet kan också påverkas i komplexa situationer, särskilt i frågor som rör skydd och umgänge.

Samverkan med socialtjänsten

Svaren visar en varierad bild av hur samverkan mellan skyddat boende och socialtjänsten upplevs (se figur 2). Den största andelen respondenter, 40 procent (n = 14), uppger att samverkan varken fungerar bra eller dåligt.

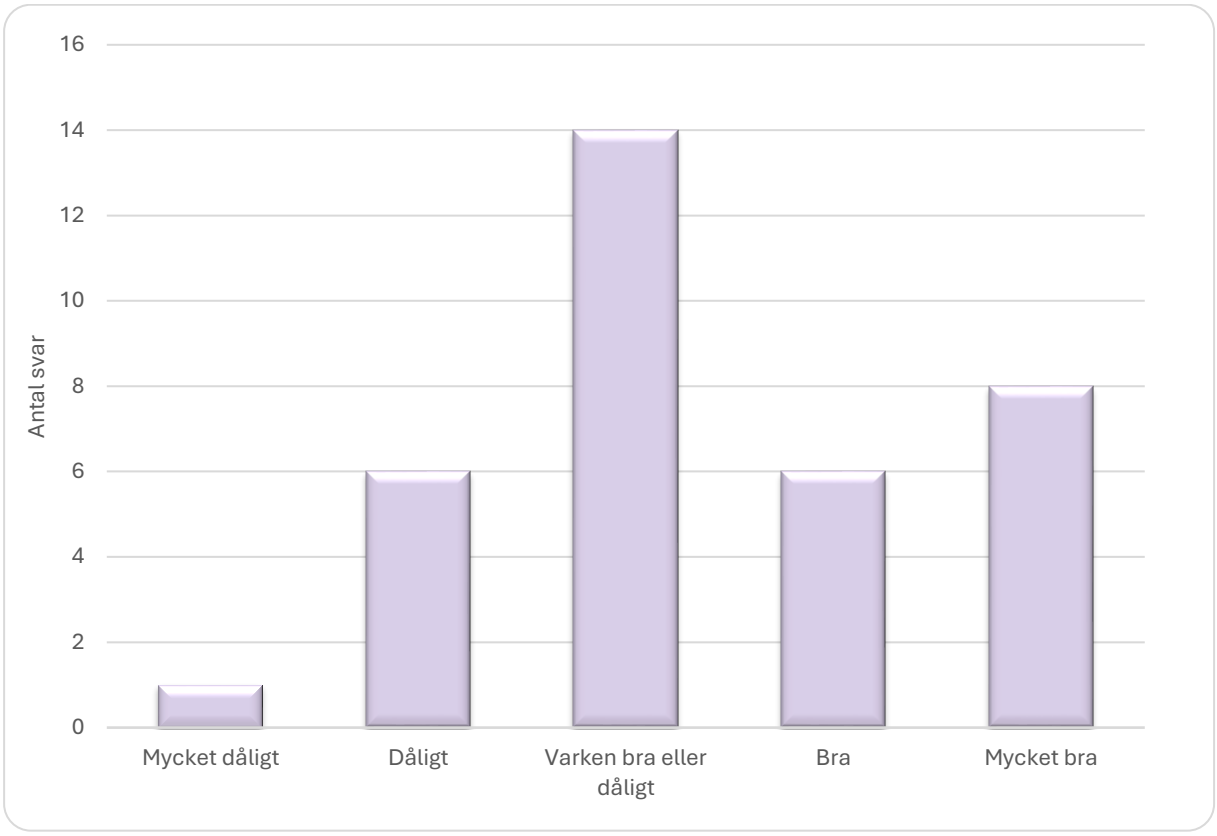
En lika stor andel, 40 procent (n = 14), bedömer att samverkan fungerar bra eller mycket bra, varav 17,1 procent (n = 6) anger bra och 22,9 procent (n = 8) mycket bra.

Samtidigt uppger 20 procent (n = 7) att samverkan fungerar dåligt eller mycket dåligt.

Den varierade bilden bör förstås mot bakgrund av att skyddade boenden kan samverka med flera olika socialtjänster och kommuner, och att erfarenheterna därför

kan skilja sig beroende på lokala arbetssätt, ansvarsfördelning och etablerade kontaktvägar.

Figur 2. Upplevd samverkan mellan skyddat boende och socialtjänst – skyddat boende (n = 35)

Figuren visar en jämn fördelning mellan positiva och neutrala bedömningar, med en mindre andel som uppger att samverkan fungerar dåligt.

I fritextsvaren beskriver respondenterna samverkan i relation till kommunikation, samsyn och dialog mellan aktörer. I svaren beskrivs även förhållanden som rör ansvarsfördelning, samordning mellan olika funktioner inom socialtjänsten samt variation i upplevd kunskap om våld och barns behov.

Kunskap – styrkor och utvecklingsområden

Tabell 1 redovisar respondenternas självskattade kunskap inom centrala områden i arbetet med barn i skyddat boende. Kunskapsområdena har grupperats i tre kategorier: rättsliga ramar och ansvar, skydd, säkerhet och umgänge samt barns behov, delaktighet och stöd. Medelvärdena baseras på en femgradig skala där ett högre värde motsvarar högre självskattad kunskap.

Resultaten visar höga nivåer av självskattad kunskap inom flera områden, däribland orosanmälan (4,7), skyddade personuppgifter (4,5) och lagstiftning (4,5). Även barnkonventionen, säkerhetsplanering, trauma och praktiskt stöd till barn uppvisar höga självskattade värden, omkring 4,2–4,4.

För vissa områden skattar respondenterna sin kunskap lägre. Hälso- och sjukvårdens ansvar (3,3) och umgänge (3,3) har de lägsta medelvärdena i tabellen. Rättsväsendets roll uppvisar ett medelvärde på 3,6.

Sammantaget visar tabellen variation i respondenternas självskattade kunskap mellan olika områden, där vissa områden skattas högre och andra lägre.

Tabell 1. Självskattad kunskapsnivå inom centrala områden i arbetet med barn i skyddat boende, skyddat boende (n = 35), skala 1-5.

Kategori	Kunskapsområde	Samlad nivå	Medelvärde
Rätt	Barnkonventionen	Hög	4,4
	Lagstiftning (2024:79)	Hög	4,5
	Socialtjänstens ansvar	Hög	4,3
	Hälso- och sjukvårdens ansvar	Låg–medel	3,3
	Rättsväsendets roll	Medel	3,6
	Barnfridsbrottet	Hög	4,3
	Orosanmälan	Hög	4,7
Skydd, säkerhet och umgänge	Säkerhetsplanering	Hög	4,4
	Skyddade personuppgifter	Hög	4,5
	Umgänge, stöd till barn vid umgänge	Låg–medel	3,3
Barns behov, delaktighet	Anpassa information utifrån barnets ålder och mognad	Hög	4,4
	Stöd till barn som utsatts för eller bevittnat våld	Hög	4,2
	Trauma och traumasymtom	Hög	4,4

Anm. Skala 1-5 där 1 = mycket stort behov av mer kunskap och 5 = mycket god kunskap. Övergripande kan medelvärden kring 4,1-4,7 förstås som hög självskattad kunskap, 3,8-4,0 som relativt hög, 3,5-3,7 som medel och omkring 3,0-3,4 som låg-medel. Indelningen är orienterande och ska inte förstås som en exakt klassificering av faktisk kunskap.

Kunskap i relation till olika våldsformer

För att ytterligare belysa respondenternas självskattade kunskap har skattningarna även analyserats utifrån olika former av våldsutsatthet, vilket framgår av tabell 2.

Tabellen redovisar en sammanvägd beskrivning av upplevd kunskapsnivå i relation till olika våldstyper.

Tabell 2. Upplevd kunskap i relation till olika våldsformer – skyddat boende (n = 35). Skala 1-5.

Våldsform	Samlad nivå	Medelvärde
Bevittnat våld	Hög	4,5
Fysiskt våld	Hög	4,5
Psykiskt våld	Hög	4,4
Försummelse	Hög	4,3
Hedersrelaterat våld och förtryck	Hög	4,3
Multiutsatthet	Medel	3,6
Sexuellt våld	Medel	3,7
Gängrelaterat våld	Låg–medel	2,6
Exploatering och människohandel	Låg–medel	2,8

Anm. Nivåindelningen följer samma principer som i tabell 1.

Resultaten visar höga nivåer av självskattad kunskap för flera våldsformer, däribland bevittnat våld (4,5), fysiskt våld (4,5) och psykiskt våld (4,4). Även försummelse och hedersrelaterat våld och förtryck uppvisar höga självskattade värden, båda med ett medelvärde på 4,3.

För andra våldsformer skattar respondenterna sin kunskap lägre. Sexuellt våld har ett medelvärde på 3,7 och multiutsatthet 3,6. Exploatering och människohandel (2,8) samt gängrelaterat våld (2,6) har de lägsta medelvärdena i tabellen. Resultaten visar inte varför skattningarna är lägre, men kan peka på områden där respondenterna uttrycker större behov av kunskapsutveckling.

Utvecklingsområden i fritextsvaren

Fritextsvaren innehåller beskrivningar av ett engagemang för fortsatt utveckling av arbetet. I svaren nämns områden som rör arbetets systematik och likvärdighet, tillgång till metodstöd och praktiska verktyg samt kunskapsutveckling inom områden där respondenterna uttrycker större behov av stöd.

I fritextsvaren nämns även samverkan med socialtjänsten samt organisatoriska förutsättningar såsom resurser och bemanning.

Vidare lyfts barns delaktighet och behovet av att uppmärksamma särskilt utsatta grupper som viktiga utvecklingsområden. Behov av nationella riktlinjer, stödmaterial och forum för erfarenhetsutbyte uttrycks också.

Socialtjänsten

Enkäten besvarades av totalt 68 respondenter verksamma inom socialtjänsten. Respondenterna representerar flera olika funktioner inom verksamheten, där socialsekreterare inom barn och unga (n = 18) och socialsekreterare vuxen (n = 18) utgör de största grupperna.

Vidare ingår 1:a socialsekreterare (n = 12) och enhetschefer (n = 12), vilket innebär att både operativa och arbetsledande perspektiv är väl representerade i materialet. Mindre andelar utgörs av gruppledare (n = 4) och verksamhetsutvecklare (n = 2).

Respondenter som angett annan roll återfinns bland annat inom funktioner med särskilt ansvar för placering, socialjour samt kombinerade eller tidigare roller inom barn- och unga.

Geografisk spridning

Bland de 68 respondenter som besvarade enkäten representeras verksamheter från 17 av Sveriges 21 län**,** vilket innebär en relativt god geografisk spridning över landet. Respondenter återfinns i såväl södra som mellersta och norra Sverige, men fördelningen är inte jämn mellan olika delar av landet. Störst representation finns från Skåne län, följt av Västra Götalands län och Västmanlands län. Flera län representeras endast av ett fåtal respondenter, medan fyra län helt saknar representation.

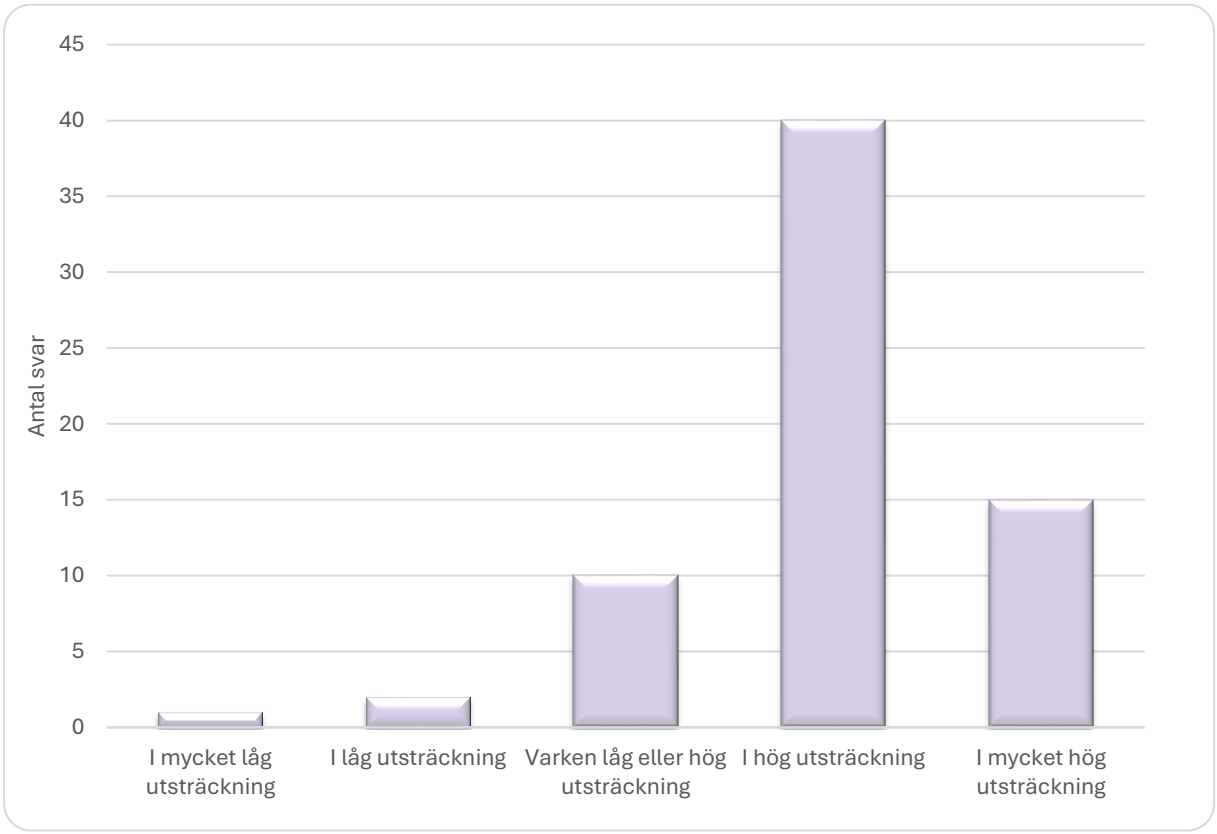
Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet ur ett nationellt perspektiv. Det begränsade antalet respondenter innebär att resultaten framför allt speglar erfarenheter och uppfattningar hos deltagarna snarare än att det ger en heltäckande bild av situationen i hela landet.

Barnrättsperspektiv och arbetssätt

En majoritet av respondenterna uppger att den egna arbetsgruppen inom socialtjänsten i hög eller mycket hög utsträckning genomsyras av ett barnrättsperspektiv (se figur 3). Totalt anger 79 procent (n = 54) detta, varav cirka 59 procent (n = 40) i hög utsträckning och cirka 21 procent (n = 14) i mycket hög utsträckning. Resultatet beskriver respondenternas bedömning av arbetsgruppens arbetssätt och barnrättsperspektiv, inte en självskattning av den egna kunskapen. Samtidigt uppger cirka 15 procent (n = 10) att verksamheten varken i låg eller hög utsträckning genomsyras av ett barnrättsperspektiv.

En mindre andel, totalt 6 procent (n = 4), anger att detta sker i låg eller mycket låg utsträckning.

Figur 3. Uppfattning om i vilken utsträckning arbetsgruppen genomsyras av ett barnrättsperspektiv – socialtjänst (n = 68)

Figuren visar att en majoritet upplever att arbetsgruppen i hög eller mycket hög utsträckning genomsyras av ett barnrättsperspektiv.

Fritextsvaren ger beskrivningar av barnrättsperspektivet som en utgångspunkt i socialtjänstens arbete. I svaren hänvisas till strukturer som Barns behov i centrum (BBIC), barnkonsekvensanalyser och lagstiftning i relation till detta arbete.

I fritextsvaren beskrivs även variation i hur barnrättsperspektivet kommer till uttryck i analys och beslutsfattande. I vissa svar anges att barnets perspektiv i praktiken kan ges olika genomslag, särskilt i ärenden där fokus ligger på vuxna. Respondenter beskriver även arbetssätt som utgår från ett mer generellt barnperspektiv respektive arbetssätt där barnets rättigheter används som utgångspunkt i beslutsfattandet.

Från struktur till praktik – övergripande och individuellt arbete

Fritextsvaren innehåller beskrivningar av hur barnrättsperspektivet hanteras inom socialtjänstens handläggningsprocesser. I svaren anges att barnets bästa utreds och dokumenteras, och att strukturer finns för att beakta barns rättigheter.

På individnivå beskrivs arbetssätt där barnets situation analyseras utifrån individuella behov. I svaren anges att barn ges möjlighet att komma till tals genom samtal och att barnets perspektiv i vissa fall inhämtas genom andra aktörer. Samtidigt beskrivs variation i hur systematiskt detta arbete genomförs, särskilt i ärenden där barnet inte är huvudärende.

Fritextsvaren innehåller även beskrivningar av hur barnets perspektiv hanteras i ärenden med fokus på vuxna, där ansvarsfördelning och organisatoriska gränser nämns i relation till hur barnets situation beaktas.

Att säkerställa barns rättigheter i praktiken

I fritextsvaren beskrivs arbetet med att säkerställa barns rättigheter i relation till kartläggning av behov, samverkan med andra aktörer samt uppföljning av insatser inom områden som utbildning, hälsa och skydd.

I svaren nämns barns delaktighet i olika former, och beskrivningar ges av samverkan med skola, hälso- och sjukvård och rättsväsende i samband med arbetet med barns rättigheter. Fritextsvaren innehåller även beskrivningar av förutsättningar som rör ansvarsfördelning, resurser samt frågor kopplade till samtycke, sekretess och samordning, i relation till hur arbetet genomförs.

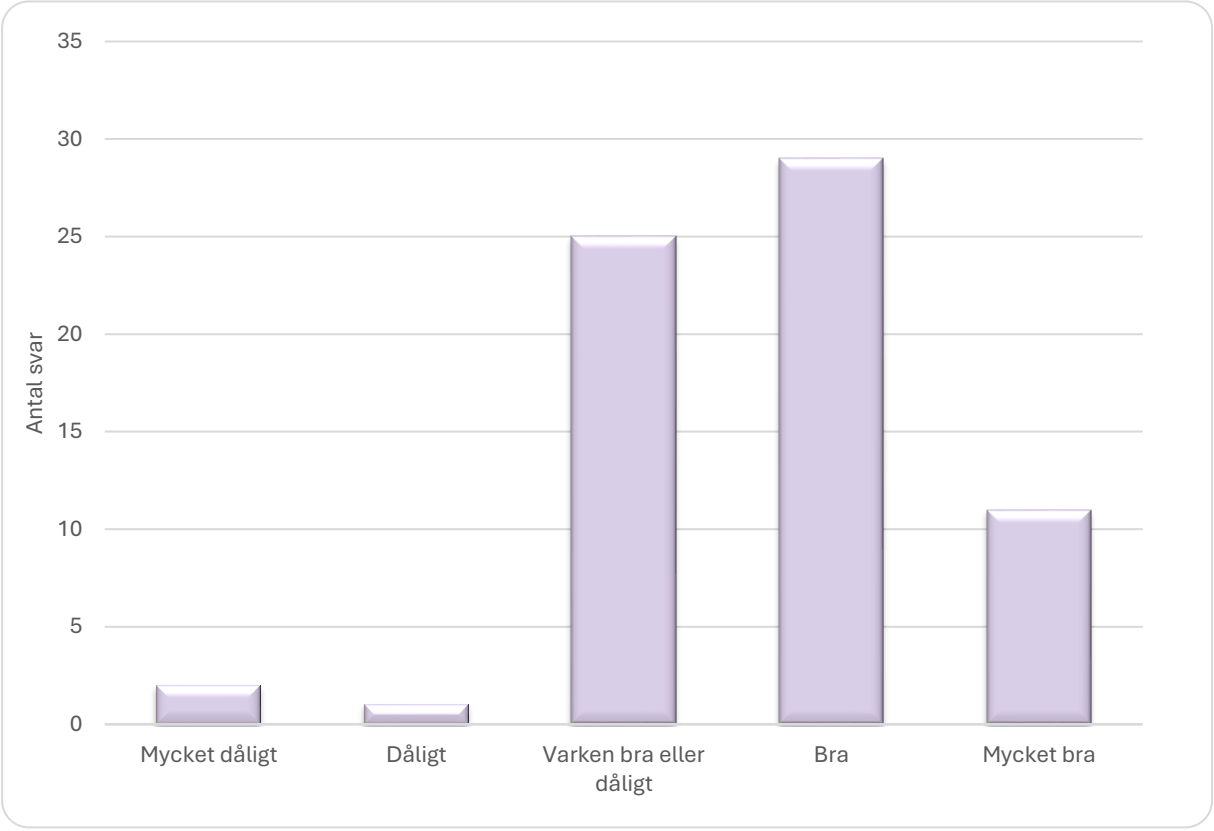
Samverkan med skyddat boende

En majoritet av respondenterna uppger att samverkan med skyddat boende fungerar bra eller mycket bra i arbetet med barn som placeras där (se figur 4). Totalt anger 58,8 procent (n = 40) detta, varav 42,6 procent (n = 29) uppger att samverkan fungerar bra och 16,2 procent (n = 11) att den fungerar mycket bra.

Samtidigt uppger 36,8 procent (n = 25) att samverkan varken fungerar bra eller dåligt.

En mindre andel, totalt 4,4 procent (n = 3), anger att samverkan fungerar dåligt eller mycket dåligt.

Figur 4. Upplevd samverkan med skyddat boende – socialtjänst (n = 68)

Figuren visar att en majoritet uppger att samverkan fungerar bra eller mycket bra, medan en betydande andel anger ett neutralt svar.

I fritextsvaren beskriver respondenterna samverkan i relation till kommunikation, samsyn och dialog mellan aktörer. I svaren beskrivs även förhållanden som rör

ansvarsfördelning, informationsutbyte och variation i upplevd kunskap och arbetssätt mellan olika skyddade boenden.

Kunskap – styrkor och utvecklingsområden

Tabell 3 redovisar respondenternas självskattade kunskapsnivå inom olika områden i socialtjänstens arbete med barn i skyddat boende. Tabellen redovisar medelvärden och nivåer baserade på respondenternas skattningar av den egna kunskapen och upplevda utvecklingsbehov i de ingående delfrågorna.

Resultaten visar att socialtjänstens respondenter generellt skattar sin kunskap som hög inom flera centrala områden som rör arbetet med barn i skyddat boende. Särskilt hög är den självskattade kunskapen avseende barnkonventionen samt att anpassa information utifrån barns ålder och mognad (medelvärde 4,1). Kunskapen om barnfridsbrottet skattas som relativt hög (3,9). Den självskattade kunskapen inom områden som rör den nya lagstiftningen om skyddat boende, skyddade personuppgifter samt trauma och traumasymptom redovisas med medelvärden mellan 3,6 och 3,8. För andra områden ligger medelvärdet omkring 3,5–3,6, däribland respondenternas självskattade kunskap om rättsväsendets roll, att genomföra riskbedömningar samt frågor som rör att hemlighålla vistelseort och bedöma umgänge.

De lägst redovisade medelvärdena avser respondenternas självskattade kunskap om skyddade boendets ansvar (3,3) samt hälso- och sjukvårdens ansvar (2,9).

Tabell 3. Upplevd kunskapsnivå inom centrala områden – socialtjänst (n = 68). Skala 1-5.

Kunskapsområde	Samlad nivå	Medelvärde
Barnkonventionen	Hög	4,1
Anpassa information utifrån ålder och mognad	Hög	4,1
Barnfridsbrott	Relativt hög	3,9
Skyddade personuppgifter	Relativt hög	3,8
Trauma och traumasymptom	Medel	3,6
Lagstiftning (2024:79)	Relativt hög	3,8
Rättsväsendets roll	Medel	3,5
Genomföra riskbedömning	Medel	3,6
Hemlighålla vistelseort och bedöma umgänge	Medel	3,6
Skyddade boendets ansvar	Låg–medel	3,3
Hälso- och sjukvårdens ansvar	Låg–medel	2,9

Anm. Nivåindelningen följer samma principer som i tabell 1.

Kunskap i relation till olika våldsformer

I tabell 4 redovisas respondenternas självskattade kunskap i relation till olika former av våldsutsatthet.

Tabell 4. Upplevd kunskap i relation till olika våldsformer – Socialtjänst (n = 68). Skala 1-5.

Våldsform	Samlad nivå	Medelvärde
Bevittnat	Hög	4,2
Fysiskt våld	Hög	4,2
Psykiskt våld	Hög	4,1
Försummelse	Relativt hög	4,0
Sexuellt våld	Relativt hög	3,9
Hedersrelaterat våld och förtryck	Medel	3,7
Multiutsatthet	Medel	3,6
Gängrelaterat våld	Låg–medel	3,0
Exploatering och människohandel	Låg–medel	3,0

Anm. Nivåindelningen följer samma principer som i tabell 1.

Resultaten redovisar medelvärden för socialtjänstens respondenters självskattade kunskap i relation till olika våldsformer som barn kan utsättas för. För barn som bevittnat våld samt fysiskt våld är medelvärdet 4,2, följt av psykiskt våld med ett medelvärde på 4,1. För sexuellt våld och försummelse är medelvärdet 3,9 respektive 4,0.

För hedersrelaterat våld och förtryck samt multiutsatthet är medelvärdet 3,7 respektive 3,6. De lägst redovisade medelvärdena avser gängrelaterat våld samt exploatering och människohandel, där båda områdena har ett medelvärde på 3,0. Resultaten visar inte varför skattningarna är lägre, men kan peka på områden där respondenterna uttrycker större behov av kunskapsutveckling.

Diskussion och analys

I följande avsnitt presenteras en sammanvägd analys och diskussion av resultaten, där mönster och centrala utvecklingsområden tolkas i relation till varandra samt i ljuset av kompletterande underlag från dialogmöten, utbildare och Socialstyrelsens intervjumaterial från kommuner (se Bilaga 1. Underlag till behovsanalysen).

Samlad analys av resultaten

Analysen visar att mönstret i de självskattade kunskapsnivåerna i stora drag är likartat mellan socialtjänst och skyddat boende. Respondenter i båda verksamheterna skattar sin kunskap som hög inom flera områden som ligger nära det egna uppdraget, såsom barnkonventionen, barns våldsutsatthet, säkerhetsplanering, orosanmälan och skyddade personuppgifter.

Samtidigt framträder ett mönster där den självskattade kunskapsnivån är lägre inom vissa områden och våldsformer, såsom sexuellt våld, multiutsatthet, gängrelaterat våld och exploatering. Resultaten visar endast respondenternas självskattade kunskap och bör därför inte tolkas som ett mått på faktisk kunskap eller som ett direkt uttryck för ärendenas svårighetsgrad. Rapporten kan inte fastställa orsakerna till de lägre skattningarna. En möjlig tolkning är att vissa av dessa områden förekommer mer sällan i verksamheterna, vilket kan innebära mindre praktisk erfarenhet och färre möjligheter att utveckla kunskap inom området.

Skillnaderna mellan socialtjänst och skyddat boende är överlag begränsade och rör främst var i processen utmaningarna uppstår. Inom socialtjänsten framträder särskilt utmaningar kopplade till interna gränsdragningar och skillnader i perspektiv, exempelvis mellan barn- och ungdomsenheter och vuxen- eller relationsvåld. Sådana skillnader kan leda till olika bedömningar och till otydlighet i ansvarsfördelningen. En återkommande fråga rör även vem som bär ansvar för att barnets perspektiv tillvaratas i processen, särskilt i ärenden där flera aktörer är involverade.

I skyddat boende synliggörs samtidigt behov av ökad systematik i arbetet med barn samt mer praktisk vägledning i hur barnrättsperspektivet omsätts i vardagen. I dialogmöten med verksamheter och utbildare framhålls att gemensamma arbetssätt

och tydligare förväntningar mellan aktörer är centrala för att minska variationen i arbetets genomförande (se Bilaga 1).

Socialstyrelsens intervjumaterial från kommuner belyser ytterligare aspekter av komplexiteten i arbetet med barn i skyddat boende (se Bilaga 1). Särskilt framträder att skillnader i syn på våld och barnets situation mellan olika delar av socialtjänsten kan påverka bedömningar och arbetssätt. Intervjuerna visar också att samverkan inte enbart är en fråga om kommunikation mellan aktörer, utan i hög grad påverkas av organisatoriska strukturer och ansvarsfördelning. Vidare framkommer att arbetet ofta sker i skärningspunkten mellan flera rättsliga områden, såsom socialtjänst, familjerätt och rättsväsende, vilket kan skapa ytterligare komplexitet i bedömningar och beslut.

Även kompletterande underlag från dialoger med civilsamhälle, utbildare och andra aktörer (se Bilaga 2) pekar på variation i hur insatsen skyddat boende förstås och tillämpas i praktiken, exempelvis när det gäller rollfördelningen mellan skydd, stöd och utredning. Underlagen synliggör också utmaningar kopplade till ansvarsfördelningen för barnets perspektiv när flera aktörer är involverade, samt skillnader mellan olika typer av skyddade boenden som kan påverka både arbetssätt och förutsättningar att möta barns behov.

Implementering av barnrättsperspektivet i praktiken

En central iakttagelse är att barnrättsperspektivet ofta beskrivs som väl förankrat i verksamheterna, samtidigt som det varierar hur perspektivet omsätts i praktiken. Arbetet med barns rättigheter behöver därför upprätthållas genom kontinuerlig reflektion, gemensamma arbetssätt och tydliga strukturer, snarare än genom enstaka utbildningsinsatser.

Utmaningarna framträder särskilt i situationer där barns rättigheter behöver vägas mot andra intressen, såsom skydd, sekretess och vuxnas behov. Här efterfrågas stöd i form av konkreta arbetssätt, rutiner och metodstöd. I dialog med utbildare och organisationer betonas därför vikten av utbildningsinsatser som i högre grad fokuserar på tillämpning i konkreta situationer.

Barns delaktighet utgör en särskilt viktig utvecklingsfråga. Trots att rätten att komma till tals är väletablerad visar resultaten att genomslaget varierar, särskilt i ärenden som rör våld, skydd och familjerelationer.

Samverkan och ansvarsfördelning

Samverkan framstår som en central förutsättning i arbetet med barn i skyddat boende, men också som ett återkommande utvecklingsområde. Fungerande samverkan beskrivs som kännetecknad av tydlig kommunikation, gemensam samsyn, fasta rutiner och god tillgänglighet mellan aktörer. Brister kopplas framför allt till otydlig ansvarsfördelning, variation i kunskap och svårigheter i informationsutbytet.

En intressant iakttagelse är att socialtjänst och skyddat boende beskriver samverkan något olika. Socialtjänstens respondenter skattar generellt samverkan mer positivt än respondenter från skyddat boende, där en större andel anger att samverkan fungerar varken bra eller dåligt eller att den fungerar dåligt. Skillnaden kan tolkas som att aktörerna har delvis olika erfarenheter av eller förväntningar på samverkan. Även om resultaten inte ger svar på orsakerna till skillnaderna, synliggör de betydelsen av forum där olika aktörer kan mötas för dialog, reflektion och gemensamt lärande. Om aktörer har olika bilder av hur samverkan fungerar kan det påverka möjligheterna att utveckla en gemensam förståelse av roller, ansvar och arbetssätt kring barnet. Resultatet ger därmed visst stöd för värdet av gemensamma utbildnings- och utvecklingsinsatser där socialtjänst och skyddat boende ges möjlighet att reflektera över samverkansfrågor utifrån barnets perspektiv.

Ett annat viktigt fynd är att samverkansutmaningar inte enbart rör relationen mellan socialtjänst och skyddat boende, utan även den interna samverkan inom socialtjänsten. Särskilt framträder svårigheter i samarbetet mellan barn- och ungdomssidan och vuxen- eller relationsvåld, vilket i vissa fall leder till skilda bedömningar och påverkar samverkan med andra aktörer. Denna bild bekräftas även i dialog med utbildare och myndigheter samt i Socialstyrelsens intervjumaterial med kommuner (se Bilaga 1), där skillnader i kunskap och perspektiv mellan olika delar av socialtjänsten lyfts som en central utmaning.

I materialet framgår också att samverkan i praktiken ofta blir avgörande för vilket stöd barn faktiskt får under en placering. Tillgången till exempelvis kontaktperson,

samtalsstöd, skolgång och fritidsaktiviteter varierar, vilket påverkar barns förutsättningar under vistelsen i skyddat boende.

Bedömningar, avvägningar och stöd i praktisk tillämpning

Ett centralt utvecklingsområde rör stöd i kvalificerade bedömningar och avvägningar. Det handlar bland annat om att bedöma barns behov i skyddat boende, väga olika intressen mot varandra och hantera situationer där aktörer har skilda perspektiv.

Resultaten tyder på att utbildningsbehovet inte främst handlar om att tillföra mer faktakunskap om lagstiftning, våld eller barns behov. Snarare framträder ett behov av stöd i hur sådan kunskap kan användas i praktiska situationer där olika perspektiv, uppdrag eller rättigheter behöver vägas samman. Fritextsvaren och det kompletterande materialet pekar exempelvis på situationer där yrkesverksamma behöver göra bedömningar utifrån flera olika informationskällor, samverka med andra aktörer eller hantera frågor där det finns olika uppfattningar om barnets bästa. Utbildningsbehovet förefaller därför i stor utsträckning handla om analys, bedömning, samverkan och praktisk tillämpning snarare än om ytterligare faktakunskap.

Detta återspeglas även i enkätresultaten, där respondenterna skattar sin kunskap lägre gällande gängrelaterat våld, exploatering och hedersrelaterat våld (medelvärde 3,0–3,7). Resultaten visar inte varför skattningarna är lägre, men en möjlig tolkning är att vissa former av våldsutsatthet förkommer mer sällan i verksamheterna.

Umgänge är ett tydligt exempel på ett område där olika synsätt kan krocka. I materialet framträder spänningar mellan barnets rätt till skydd från våld och barnets rätt till umgänge med båda föräldrar. Frågan om umgänge lyfts även återkommande i dialog med utbildare och i referensgruppen som ett område som väcker diskussion och där samsyn ofta saknas.

Vidare framträder behov av ett gemensamt språk och en fördjupad förståelse av våldets uttryck och konsekvenser. I vissa fall beskrivs en risk att våld tolkas eller benämns på ett sätt som försvårar analysen. Bedömningar kopplade till föräldraförmåga i våldssituationer samt hur utsatthet påverkar föräldraskapet lyfts som områden där stöd i analys och tillämpning efterfrågas. Även arbetet med barn

som är lojala med våldsutövaren, framför allt äldre barn och tonåringar, beskrivs som ett område där det finns behov av fördjupning och erfarenhetsutbyte. Dessa frågor har även i dialog med utbildare identifierats som områden där fallbaserat lärande kan vara särskilt relevant.

Socialstyrelsens intervjuer med kommuner tillför ytterligare perspektiv på hur arbetet kan påverkas när flera rättsliga och organisatoriska processer behöver hanteras parallellt (se Bilaga 1 för beskrivning av underlaget), exempelvis socialtjänst, familjerätt och rättsväsende. Detta kan skapa behov av stöd i samordning, bedömningar och beslutsfattande. Formuleringen bygger på det kompletterande intervjumaterialet och ska förstås som en möjlig tolkning av de praktiska förutsättningar som beskrivs där. Intervjuerna belyser även hur de praktiska konsekvenserna av en placering i skyddat boende påverkar barns vardag på flera sätt, exempelvis i relation till skolgång, sociala kontakter och möjligheten att upprätthålla en fungerande vardag. Frågor som rör tillgång till stödinsatser och variation i kvalitet mellan olika skyddade boenden lyfts som betydelsefulla i det dagliga arbetet.

Specialisering och stöd i arbetet med barn

Behov av ökad kunskap om trauma hos barn lyfts också tydligt, liksom behov av stöd i hur sådan kunskap omsätts i praktiskt arbete. Även i dialog med utbildare och organisationer framkommer att kunskap om trauma och dess konsekvenser för barns och föräldrars situation är ett centralt utvecklingsområde.

När det gäller stöd till barn framträder behov av metodstöd, exempelvis för samtal med barn, åldersanpassade insatser och gruppverksamhet. Särskilt lyfts utmaningar i att möta äldre barn och att bedriva strukturerade insatser i en verksamhet som i hög grad präglas av skyddsbehov.

Implikationer för kunskaps- och utbildningsinsatser

Utifrån den samlade analysen framträder tydliga implikationer för utformningen av kunskaps- och utbildningsinsatser. Behovsbilden pekar mot utbildningsupplägg som i hög grad fokuserar på praktisk tillämpning, samverkan och gemensam problemförståelse. Särskilt framträder behov av stöd i bedömningar, ansvarsfördelning och frågor som rör skydd, umgänge och barns delaktighet.

Resultaten tyder på att utvecklingsbehoven i stor utsträckning handlar om att omsätta kunskap i praktiken. Utbildningsinsatser behöver därför skapa utrymme för reflektion, erfarenhetsutbyte och gemensam analys mellan olika yrkesgrupper. Fallbaserat lärande och verksamhetsnära exempel kan bidra till att stärka förmågan att analysera situationer, göra bedömningar och hantera avvägningar i det dagliga arbetet.

Analysen pekar också på värdet av gemensamma begrepp, checklistor, riktlinjer och andra praktiskt användbara stöd som kan underlätta samverkan och bidra till ett mer likvärdigt arbetssätt. Särskilt gäller detta i situationer där flera aktörer är involverade eller där ansvarsfördelningen behöver tydliggöras.

Avslutande reflektioner

Sammantaget visar analysen att de upplevda utvecklingsbehoven i arbetet med barn i skyddat boende i stor utsträckning rör genomförande, samverkan och organisatoriska förutsättningar. Framtida utvecklingsarbete behöver därför både ge stöd för kunskapsutveckling och skapa bättre förutsättningar för ett mer likvärdigt genomförande.

Ett annat viktigt resultat är att de upplevda utvecklingsbehoven i stor utsträckning sammanfaller mellan socialtjänst och skyddat boende. Det kan tolkas som att flera centrala frågor inte enbart är verksamhetsspecifika, utan rör arbetets gemensamma och samverkansberoende delar.

Samtidigt tar utvecklingsbehoven sig olika uttryck beroende på uppdrag: i socialtjänsten framträder de främst i bedömning, ansvarsfördelning och samordning, medan de i skyddat boende i högre grad återfinns i genomförandet av insatsen, i det vardagsnära arbetet med barnet och i hur barns rättigheter omsätts i praktiken.

Resultaten tyder samtidigt på att utvecklingsbehoven inte främst handlar om brist på grundläggande kunskap. Respondenterna skattar generellt sin kunskap som relativt hög inom många centrala områden, medan utvecklingsbehov i högre grad framträder i situationer där kunskapen behöver användas i bedömningar, samverkan och praktiskt handlande. Sett ur ett pedagogiskt perspektiv pekar detta mot vikten av utbildningsinsatser som inte enbart fokuserar på att förmedla kunskap, utan också stödjer deltagarnas förmåga att tillämpa, analysera och värdera kunskap i relation till det egna uppdraget.

Detta resultat talar för att ett fortsatt utvecklingsarbete bör utformas med syfte att stärka den gemensamma problemförståelsen mellan socialtjänst och skyddat boende. För att stärka likvärdigheten i arbetet behöver de aktörer som möter barnet ha en gemensam förståelse av uppdrag, ansvar och handlingsutrymme. Resultaten pekar på värdet av pedagogiska arbetssätt som möjliggör reflektion, dialog, fallbaserat lärande och erfarenhetsutbyte mellan yrkesgrupper. Genom sådana lärprocesser kan kunskap omsättas i konkreta arbetssätt och bidra till att stärka barns rättigheter i praktiken.

Rättsliga källor

Lagar:

- Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende (LSB)
- Lag (2024:85) om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)
- Socialtjänstlagen (2001:453)

Förarbeten:

- Proposition 2023/24:31, *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*
- SOU 2017:112, *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*

Bilaga 1. Underlag till behovsanalysen

Denna behovsanalys bygger på flera kompletterande datakällor. Huvudunderlaget utgörs av en enkätundersökning riktad till socialtjänst och verksamheter inom skyddat boende. För att fördjupa förståelsen av resultaten har enkätsvaren kompletterats med dialogmöten, referensgruppssamtal och erfarenhetsutbyte med nationella aktörer, myndigheter, utbildningsanordnare och verksamheter inom området skyddat boende.

Enkätundersökning

- Webbenkät till socialtjänst och skyddade boenden.
- Genomförd under oktober 2025.
- Underlaget omfattar svar från både socialsekreterare och personal inom skyddat boende.

Referensgrupp

Två referensgruppsmöten genomfördes under hösten 2025 med representanter från skyddade boenden samt nationella aktörer. Mötena fokuserade på:

- mottagande och inskrivning i skyddat boende,
- stöd till barn och vuxna under boendetiden,
- samverkan med förskola, skola och hälso- och sjukvård,
- utflytt och efterföljande stöd,
- prioriterade kunskaps- och kompetensbehov i verksamheterna.

Dialogmöten och erfarenhetsutbyte

Analysen har även kompletterats med erfarenheter och synpunkter som inhämtats genom möten med nationella och regionala aktörer inom området skyddat boende:

- Socialstyrelsen
- Länsstyrelsen
- Unizon
- Marie Cederschiölds högskola
- Frideborg
- Myndighetssamverkan för skyddat boende

Kompletterande underlag

Arbetet har även beaktat erfarenheter och intervjumaterial som tagits fram inom angränsande nationella utvecklingsarbeten. Materialet har använts som stöd vid analys och tolkning av enkätresultaten.

barnafrid.se